

Zandkleurige zandhagedissen

Tijdens een veldbezoek aan een heidesnipper in de omgeving van Bennekom, vond Egil Droge, zoals gewoonlijk, weer veel zandhagedissen. Omdat het midden in de paartijd was, 21 april 2002, waren de mannetjes weer op hun mooist smaragdgroen. Op zich is het al opvallend dat er op dit kleine stukje hei zoveel zandhagedissen zitten. Vooral omdat de heide zeer intensief wordt gebruikt voor recreatie met veel loslopende honden en kinderen. Nog opvallender was de tekening van één van de aangetroffen mannetjes. Het was een jong volwassen mannetje, waarbij elke vorm van tekening ontbrak. Dat wil zeggen dat hij een licht bruine, zandkleurige rug had en groene flanken. Beide geheel egaal van kleur en vloeiend in elkaar over lopend.

even verderop

Enkele weken later kwam er uit diezelfde omgeving (drie kilometer verderop) nog een gelijksoortige melding. Op 16 juni zag Jur ter Borg, tijdens een excursie op het traject van Tale Evenhuis in de buurt van Wolfheze, eveneens een egaal gekleurde zandhagedis. Dit maal betrof het een vrouwtje wat vrijwel geheel zandkleurig was. De tien

overige hagedissen die tijdens de excursie werden waargenomen waren 'normaal' gekleurd.

ook in de duinen

Deze kleurafwijking is van nog een aantal gebieden bekend. Trouwe lezers van de nieuwsbrief kennen ze ook uit de verhalen van Conn Barrett en zijn 'Lizard Hill' in de duinen bij Katwijk (Nieuwsbrief 16: 9-10). Ook van een traject in het Coepelduin bij Noordwijk, vijf kilometer noordelijker, zijn mannetjes en vrouwtjes met deze kleurafwijking bekend.

oude waarnemingen

Na enig speurwerk in de literatuur en navraag elders, bleek dat iets ten zuiden van Lizard Hill, al in 1949 dieren met een dergelijke afwijking zijn waargenomen. In de collectie van Naturalis in Leiden bevinden zich ook enkele zandhagedissen zonder tekening. Deze zijn afkomstig uit de duinen bij Hoek van Holland en in 1960 door Dr. M.S. Hoogmoed verzameld. Hij vermeldt daarbij dat een aanzienlijk deel van de zandhagedissenpopulatie daar deze kleurvariant had. Helaas komen zandhagedissen daar nu niet meer voor.

Van de Bund (1955) maakt in een artikel in de Levende Natuur al in 1955 al melding van egaal groen gekleurde dieren uit de omgeving van Wageningen en Rhenen.

kleurvariant

Deze kleurvariant lijkt dus zowel in de duinen van Zuid-Holland als in het zuidwesten van de Veluwe een vrij normaal verschijnsel te zijn, die blijkbaar in populaties van beide gebieden regelmatig opduikt. Waarschijnlijk heeft deze variatie een genetische achtergrond, net als bij albinisme en melanisme. Helemaal zeker is dat niet, daar zou meer onderzoek naar verricht moeten worden.

Wellicht dat deze kleurvariant ook zomaar ergens kan opduiken. Mocht je zo'n afwijkend gekleurd exemplaar tegenkomen, maak er dan even melding van.

*Mannetje
zandhagedis uit de
omgeving van
Bennekom, april
2002. Tekening
ontbreekt volledig.
Foto: Arjan
Borghuis*